

Praktijkopleiding Preventiemedewerker

25 November 2021

door William Verhoeven

Even voorstellen ...arbo»

- Stel je zelf voor en geef je verwachtingen, vragen en leerbehoeften aan.
- Wie ben ik?

Programma

Dag 1 (Walter Zwaard en Jan Harmen Kwantes)

Taken en benodigde kennis

Wetgeving en preventiemedewerker als spin in web

Dag 2

Risico Inventarisatie & Evaluatie (William Verhoeven)

Dag 3 (Walter Zwaard & Rob Verkerke)

Adviseren in Arbo

Uw rol in het Arbo-speelveld

Het product en het proces **arbo**»

- Het product [*ochtend*]
  - de RI&E als document
    - eisen aan het document (Arbowet)
- Het proces [*middag*]
  - risico's inventariseren en evalueren als proces
    - eisen aan het proces

Ochtendprogramma – dag 2

- RI&E als product
- RI&E als proces
- Risico-Inventarisatie
- Risico-Evaluatie
- Instrumenten
- Checklijsten
- Arbeidshygiënische strategie
- Techniek, organisatie en gedrag
- Plan van aanpak

- Gevaar ?
- Risico ?
- **Gevaar** een **situatie waar een onaangename gebeurtenis dreigt** Wrsch. ontleend aan Nieuwhoogduits *Gefahr* dat sedert Luther 'gevaar' betekent, een betekenis die is ontwikkeld uit Middelhoogduits *gevare* 'list, bedrog, boos voornemen', een afleiding met het voorvoegsel *ge-* (zie → **ge-** sub c) van *vare, vār* 'list, gevaar, vrees'
- **Risico** '**kans waaraan gevaar verbonden is**, met name geldverlies' 'gevaar van schade of verlies, oorspronkelijk van de scheepslading van zeeschepen', 'gevaar van verlies of schade (aan goederen) in het algemeen'

1. Risico-inventarisatie

wat zijn de risico's ?

2. Risico-evaluatie

hoe groot zijn de risico's ?

3. Risicobeheersing

hoe zijn de risico's te beperken ?

4. Rest-risico's

wat te doen als er toch iets misgaat ?

1. Risico-inventarisatie

checklijsten

2. Risico-evaluatie

normen; risico ranking

3. Risicobeheersing

Plan van Aanpak; voortgangsrapportage

4. Rest-risico's

Plan van Aanpak; voortgangsrapportage

RI&E als product *(wettelijke eisen)*

- Schriftelijk
- Actueel
- Volledig
- Passend bij de organisatie
- Getoetst

Wat zegt de Arbowet verder nog? arbo»

(artikel 5)

- bijzondere categorieën werknemers
- lijst van arbeidsongevallen
- plan van aanpak
- jaarlijkse voortgangsrapportage
- aanpassen wanneer nodig
- werknemers kunnen kennis nemen van

En verder nog ...

“verdiepingen”, zoals:

- geluid;
- fysieke belasting;
- biologische agentia;
- asbest;
- Covid
- ... ..

Meestal checklijsten !?

Denk ook eens aan:

- brainstormen
- interviews, enquêtes
- ongevalsonderzoek
- ... ..

- Algemene checklijsten
  - IMA (inspectie methode arbeidsomstandigen)
ABRIE
  - IPP (inspectie plus pakket)
  - Quick scan
  - MKB RIE
- Specifieke checklijsten
  - branche-specifieke vragenlijsten
  - www.rie.nl
  - Ervaringen????

Het **beoordelen** (waarderen, schatten, rangordenen, klassificeren)

van risico's (knelpunten, tekortkomingen)

door het **toetsen aan normen**.

Door het schatten van risico's (in termen van kans en effect).

Oefening:

- Kinney & Wiruth

Stel: Je werkt in een fabriek aan de lopende band. Je werkt fulltime en er is geen taakroulatie afgesproken. Je moet, net als 30 collega's, iedere minuut 8 schroeven in een onderdeel draaien. Er zijn weinig hulpmiddelen beschikbaar. Het kost veel kracht. Je hebt regelmatig last van je schouder maar jij bent, in tegenstelling tot je collega's, nog nooit ziek geweest.

Bereken jou risico op ziekteverzuim.

- Kleine kans - grote gevolgen
- Grote kans - kleine gevolgen

Evaluëren:
ernst inschatten/risico weging

Evaluëren: Risico = Kans x Effect

Risico-evaluatie-tabel

	Kleine kans	Grote Kans
Kleine effecten	Laag	Midden
Grote effecten	Midden	Hoog

Risicoclassificatie volgens Fine & Kinney

Waarschijnlijkheid:

Onwaarschijnlijk maar mogelijk in grensgev

1

Blootstelling:

Af en toe (wekelijks)

3

Effect:

Belangrijk; letsel en verzuim

3

9

Risico

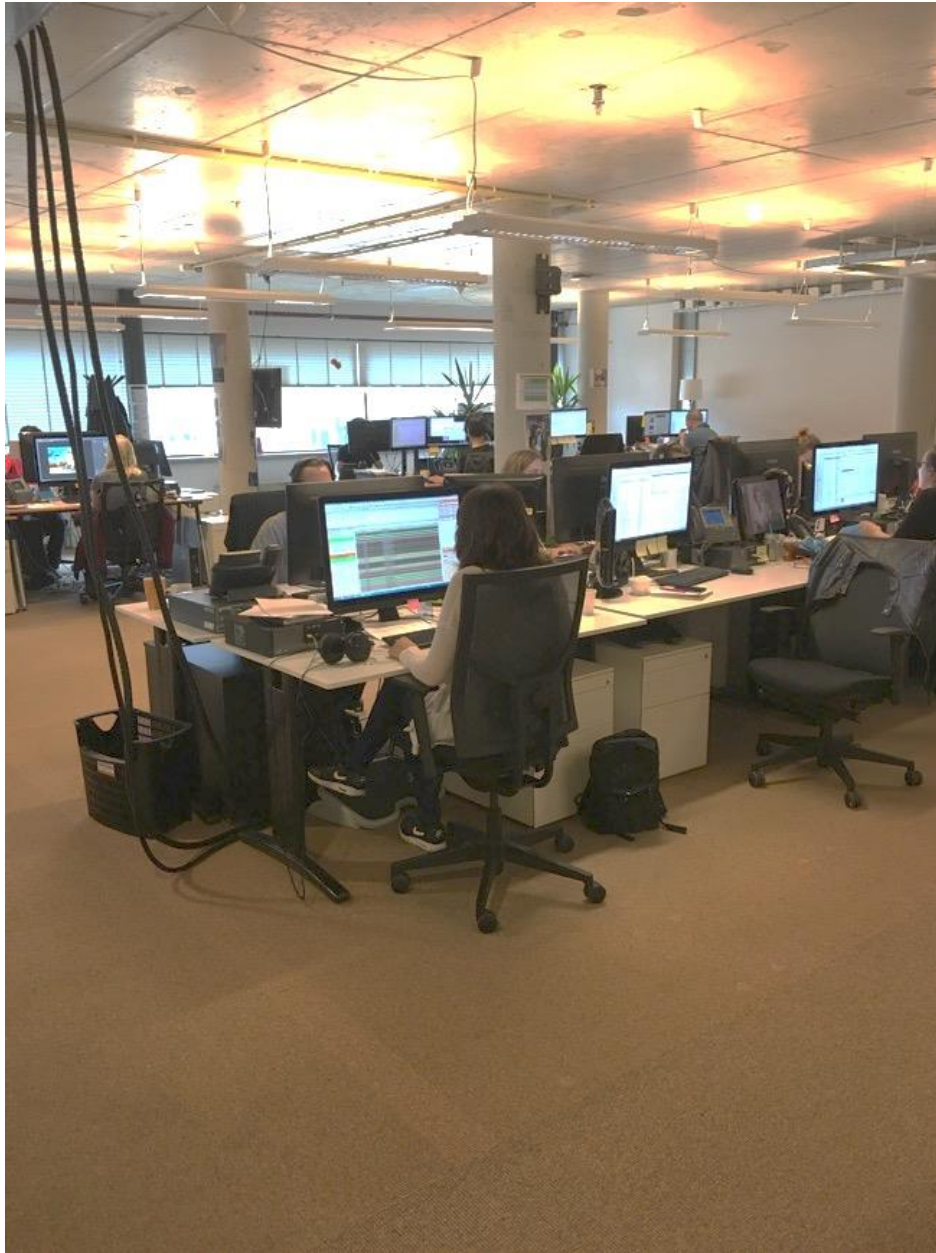
**I: geen actie noodzakelijk
(risico aanvaardbaar)**

Voor het gebruik van de methode is voldoende training vereist

Oefening

Gevaar	Waarschijnlijkheid	Blootstelling	Effect	Risico

arbo»

VAK
VAKMEDIANET

arbo»

arbo»

arbo»

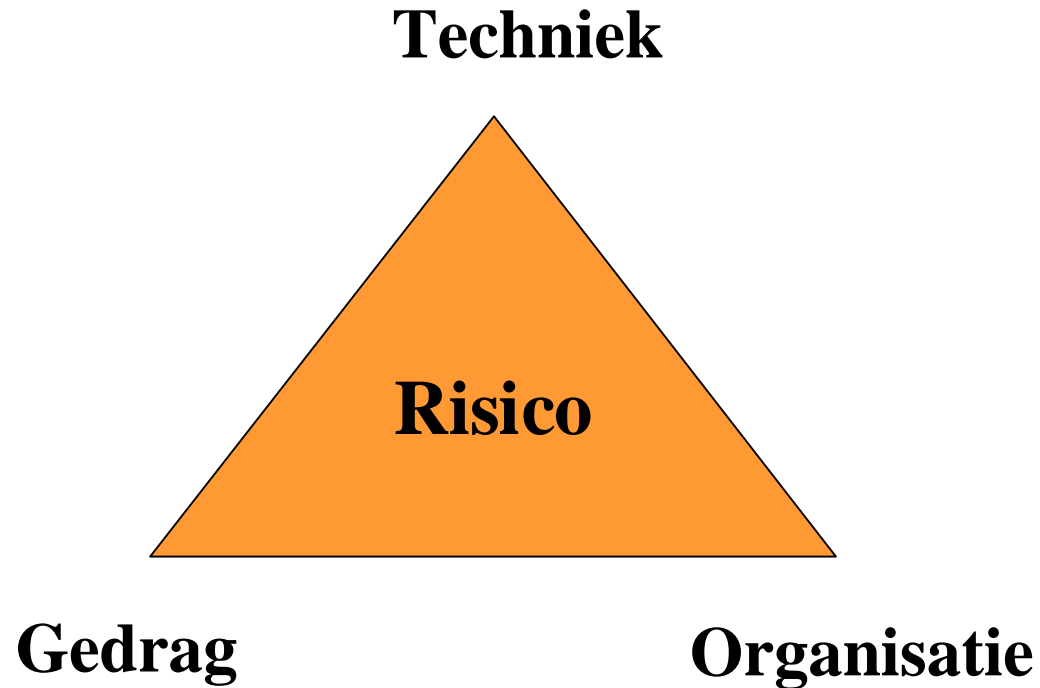

RI&E in de praktijk

het product

1. Aandacht voor beleid
  - administratieve verplichtingen
2. Aandacht voor praktijk
  - concrete arbeidsomstandigheden
  - werkplekken
3. Beleving van risico's
  - beeld bij werknemers
  - welzijn

Arbeidsomstandigheden (Risico's)

- Techniek
  - ik zie een werkplek
- Gedrag
  - ik zie mensen (werknemers)
- Organisatie
  - ik zie een organisatie

RI&E: compleet en betrouwbaar *het product*

De kwaliteit van de RI&E:

- Volgens de Arbowetgeving (compleet)
- Volgens de opdrachtgever (bruikbaar)
- Vanuit het vakgebied (betrouwbaar)

Plan van Aanpak

- Gevaar
- Risico
- Prioriteit
- Termijnstelling
- Verantwoordelijke
- Uitvoerende
- Budget

Plan van Aanpak *(arbeidshygiënische strategie)*

1. Bestrijding aan de bron
2. Afscherming van de bron
3. Aanpassen van de omgeving
4. Isolatie van de mens
5. Persoonlijke beschermingsmiddelen

Het product en het proces **arbo**»

- Het product [*ochtend*]
  - de RI&E als document
    - eisen aan het document (Arbowet)
- Het proces [*middag*]
  - risico's inventariseren en evalueren als proces
    - eisen aan het proces

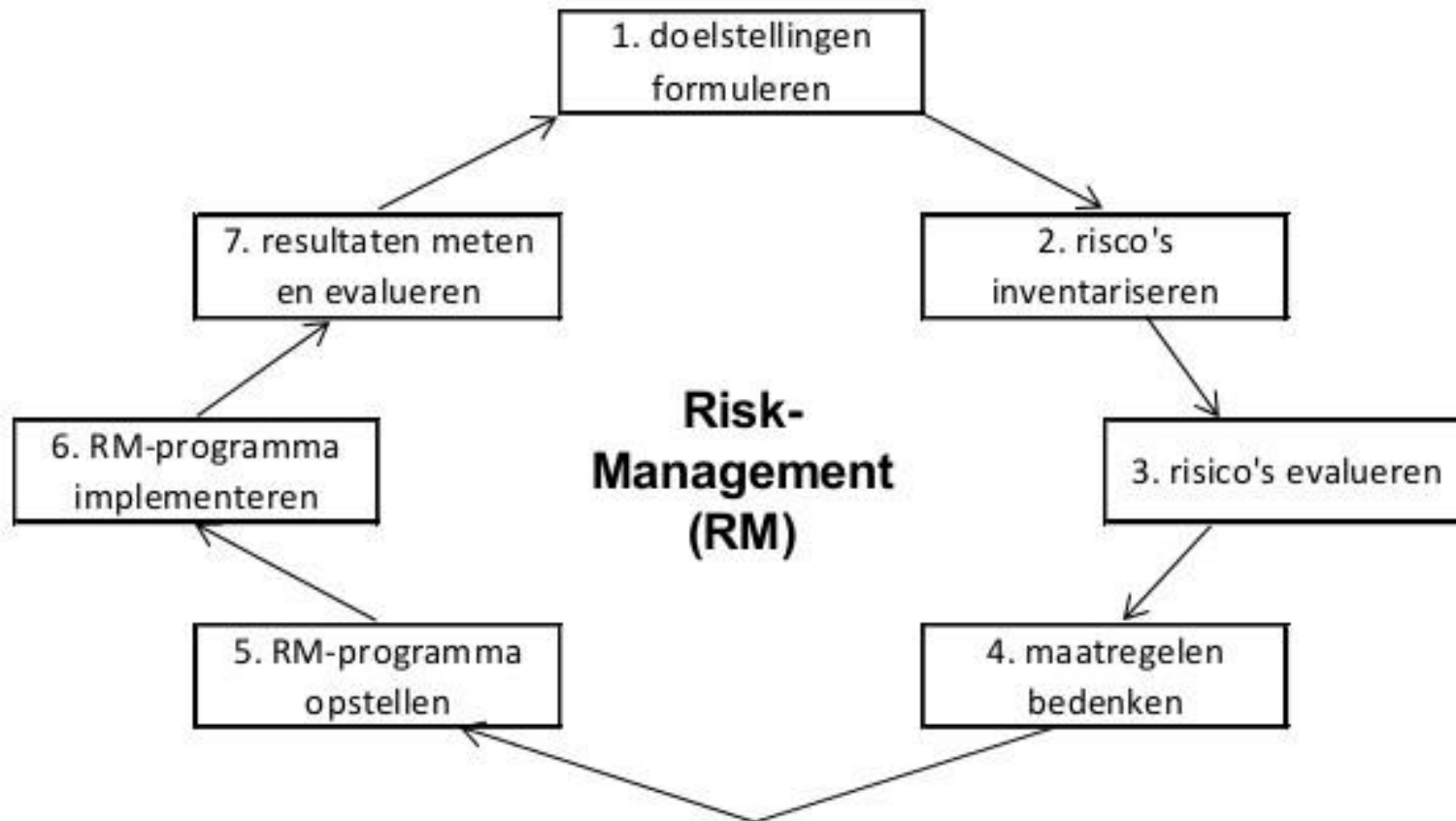

RI&E als proces

1. Inventarisatie
2. Evaluatie
3. Plan van aanpak
4. Toetsing
5. Aan de slag

RI&E als proces

RI&E als proces

- Inhoud en vorm
  - Wie / Wie niet
  - Wat / Wat niet
  - Hoe / Hoe niet

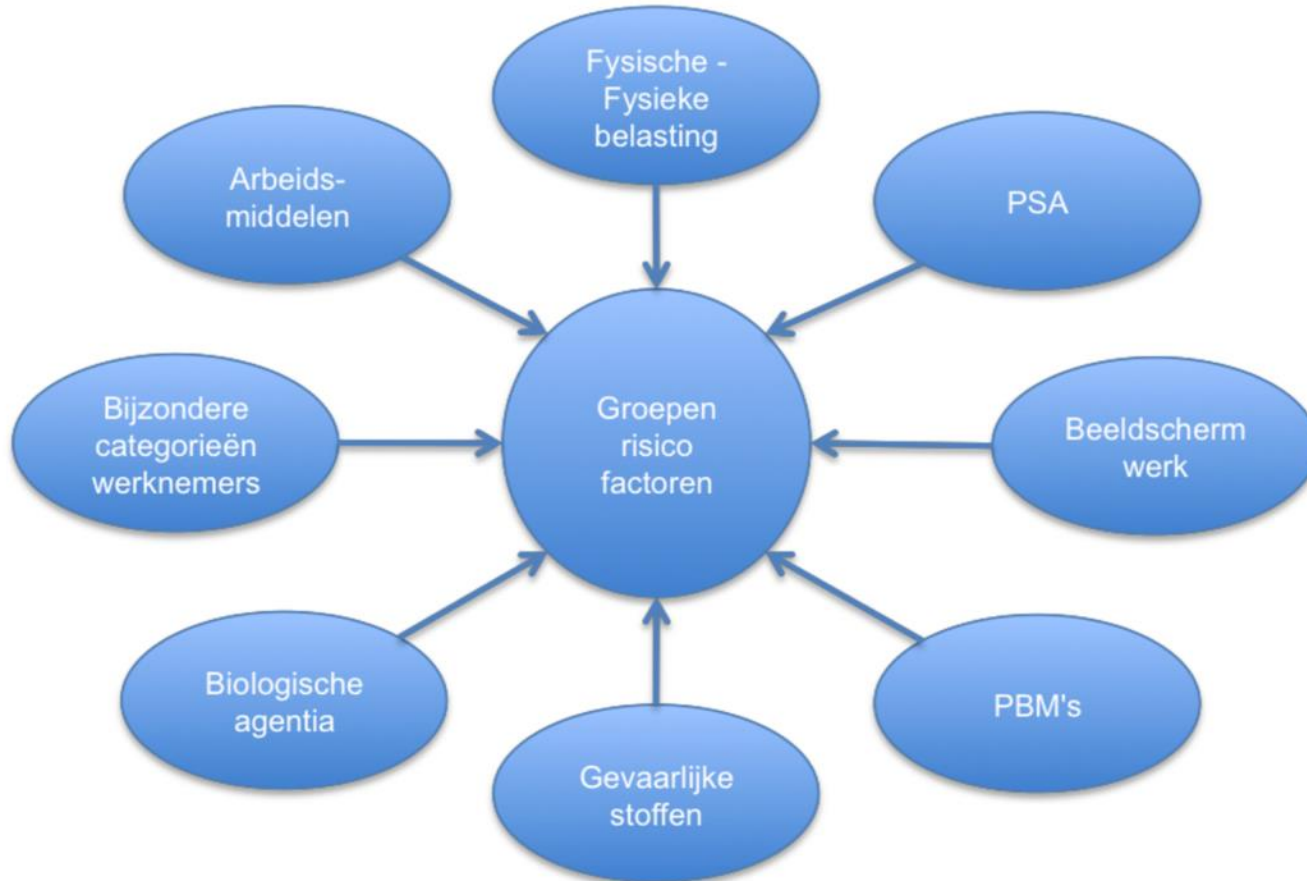
WIE

arbo»

- Jij?
- Team?
- Deskundige?
- Samen met medewerkers (participatief) ?
- Intern/extern?
- Coördineren of uitvoeren?
- Niet alleen eindresultaat (product) maar ook de manier waarop (proces) “Passend voor organisatie”
- Ervaringen?

WAT

arbo»

1. Arbozorg en organisatie van de arbeid
2. Psychosociale arbeidsbelasting
3. Bedrijfshulpverlening
4. Inrichting arbeidsplaatsen
5. Gevaarlijke stoffen en biologische agentia
6. Fysieke belasting
7. Fysische factoren
8. Arbeidsmiddelen en specifieke werkzaamheden
9. Persoonlijke beschermingsmiddelen en veiligheids- en gezondheidssignalering
10. Werk- en rusttijden

1 Arbozorg en organisatie van de arbeid

- Arbo- en gezondheidsbeleid, verzuimbegeleiding
- Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden
- Samenwerking en overleg
- Organisatie deskundige bijstand
- Toegang van werknemers tot ‘preventiemedewerker’, arbodeskundigen, arbodienst
- Rol en taken, aantal en niveau van de ‘preventiemedewerker’

- 1 **Arbozorg en organisatie van de arbeid**
  - Plan van aanpak
  - Voorlichting en onderricht
  - Toezicht door leidinggevenden
  - Gedrag van werknemers
  - Arbeidsgezondheidskundig onderzoek
  - Bijzondere categorieën werknemers (zoals uitzendkrachten, stagiaires, jeugdigen, zwangeren anderstaligen en thuiswerkers, thuiswerk en derden).

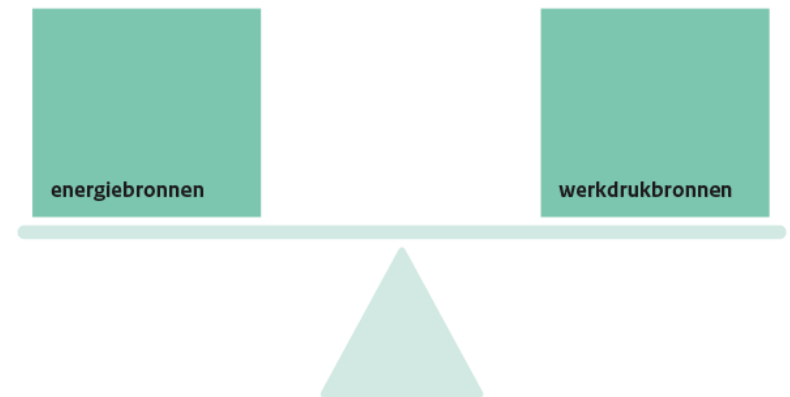

1 **Arbozorg en organisatie van de arbeid**

- Opdrachtgever, ontwerper of uitvoerende partij bouwwerk
- Advies PMO
- De rol van de OR bij het uitvoeren van RI&E en het opstellen van plan van aanpak
- Uitvoeren van werkzaamheden op externe locaties
- Ongevallen

2 PsychoSociale Arbeidsbelasting

- Agressie en geweld
- Seksuele intimidatie
- Pesten
- Discriminatie
- Werkdruk en stress
- Functie-inhoud

<http://werkdrukenongewenstgedrag.zelfinspectie.nl/>

Waar of niet waar?

Stelling :

1 op de 7 werknemers heeft last van burn-out klachten

Waar of niet waar?

Waar

1 op de **7**
werknemers heeft
last van burn-out
klachten.

16% van alle
verzuimde
werkdagen had
werkstress als reden.

38% van de
werknemers
ervaart hoge
taakeisen.

Werknemers verzui-
men per jaar ruim
zeven miljoen
dagen vanwege
werkstress.

45% van de
werknemers
ervaart een lage
autonomie.

Verzuim wegens
werkstress kostte
werkgevers
twee miljard

Waar of niet waar?

Stelling :

Een werknemer zit gemiddeld 100 dagen thuis door werk gerelateerde stressklachten.

Waar of niet waar?

Niet waar

Gemiddeld zit een werknemer 180 dagen thuis door werk gerelateerde stressklachten. Iedereen heeft wel eens stress op het werk. Dat is op zich niet erg. Werkstress is zelfs goed, door de adrenaline die vrijkomt om te presteren. Maar als u continu stress ervaart, kunt u lichamelijke of psychische klachten krijgen en ziek worden. Letterlijk. En door werk gerelateerde stressklachten zit u behoorlijk lang thuis, gemiddeld 180 dagen.

3 Bedrijfshulpverlening

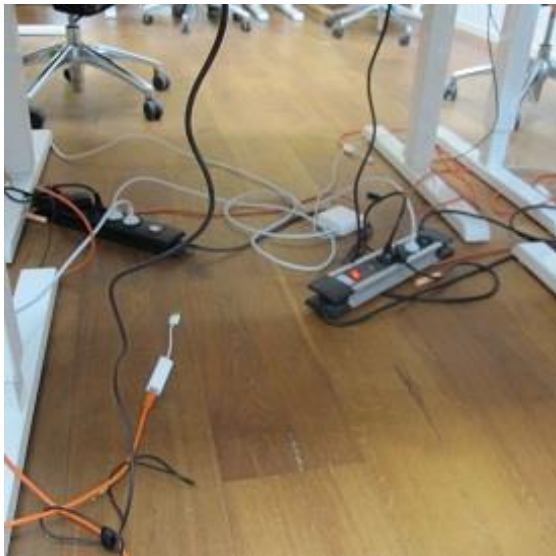
- Bedrijfshulpverleners
- BHV-organisatie
- Oefening
- BHV na werktijd

4 Inrichting arbeidsplaatsen

- Algemene aspecten zoals orde en netheid, onderhoud, controle en keuring
- Voorzieningen in noodsituaties zoals blusmiddelen, vluchtwegen en nooduitgangen
- Inrichtingseisen zoals eisen voor werkruimten, bewegingsruimte, werken op hoogte
- Pauzeruimten en andere voorzieningen zoals kleedruimte, wasruimte, doucheruimte

arbo»

Waar of niet waar?

Stelling:

Jaarlijks krijgen meer dan 200.000 werknemers een arbeidsongeval, waarvan 60 keer per jaar met dodelijke afloop.

Waar of niet waar?

Waar

Werkgevers zijn verplicht een arbeidsongeval te melden bij de ISZW (overlijden, blijvend letsel of ziekenhuisopname). Dit zijn er $\pm$ 2300 per jaar!

Deze meldingsplicht geldt niet alleen voor eigen werknemers maar ook voor personen die onder gezag bij de werkgever werkzaam zijn, zoals uitzendkrachten

5 Gevaarlijke stoffen en biologische agentia

- Gevaarlijke stoffen, waaronder de aanwezigheid; de informatie door onder meer veiligheidsinformatiebladen, gevarenetiketten en beoordeling blootstelling; de beperking van de blootstelling conform arbeidshygiënische strategie; opslag en werken in besloten ruimten
- Biologische agentia, waaronder ook GGO's (genetisch gemodificeerd organisme)
- Legionella beheersing
- COVID

6 Fysieke belasting

- Leveren van kracht zoals tillen, duwen, trekken, vasthouden, ondersteunen, dragen
- Werkhouding zoals ongunstige lichaamshoudingen, statische lichaamshoudingen, staan/zitten
- Bewegingen zoals lopen, repeterende bewegingen en plotselinge bewegingen
- Maatregelen om fysieke belasting te beperken conform arbeidshygiënische strategie
- Beeldschermwerk en zittend kantoorwerk

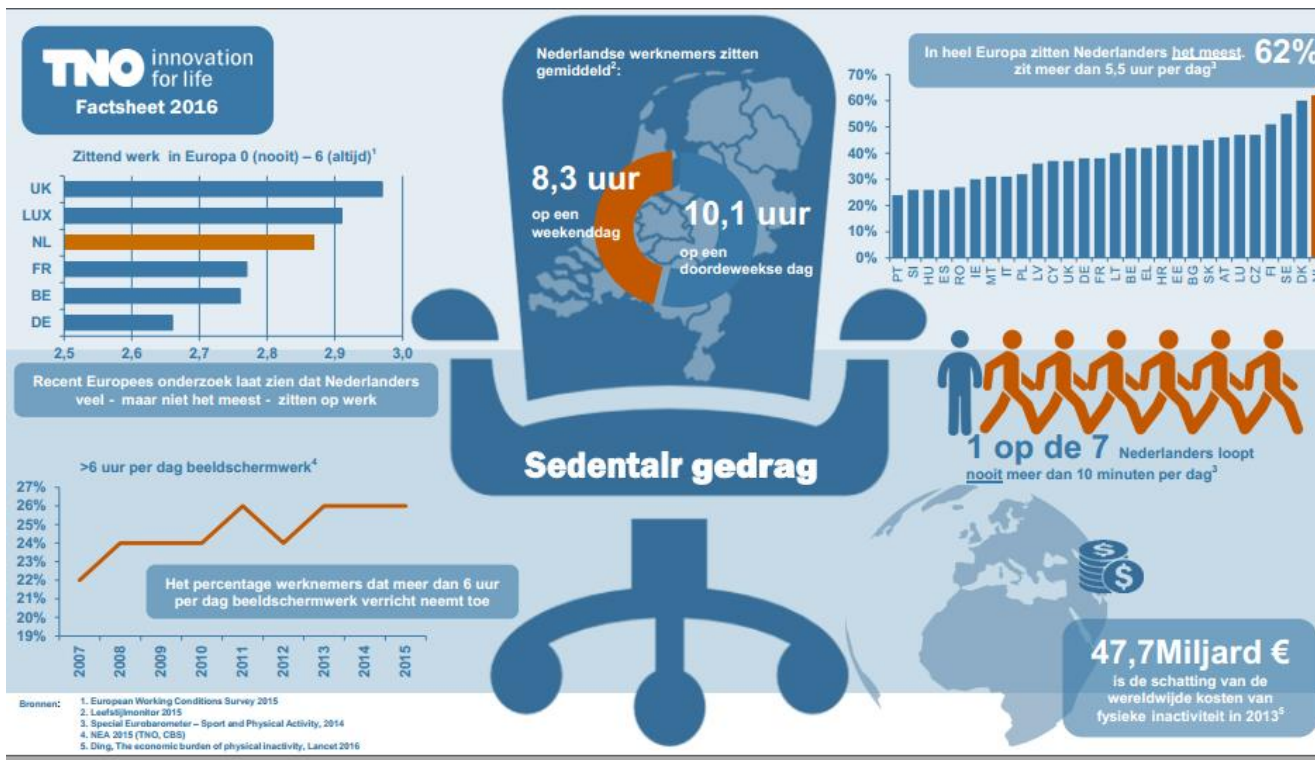
"Statische belasting is niet belastend."

Waar of niet waar?

Nederland is Europees kampioen zitten!!

arbo»

7 Fysische factoren

- Klimaat
- Verlichting
- Geluid, zowel schadelijk geluid als hinderlijk geluid
- Straling, zowel ioniserende, niet-ioniserende als UV-straling
- Werken onder overdruk
- Trillingen, zowel hand-armtrillingen als lichaamstrillingen

8 Arbeidsmiddelen en specifieke werkzaamheden

- CE-markering
- Beveiligingen/veiligheidsvoorzieningen/noodstopvoorzieningen
- Onderhoud en keuring arbeidsmiddelen
- Bevoegdheid gebruik arbeidsmiddelen
- Hijs- en hefwerktuigen
- Transportmiddelen
- Inventarisatie en evaluatie van gevaren van arbeidsmiddelen.

arbo»

9 Persoonlijke beschermingsmiddelen en veiligheids- en gezondheidssignalering

- Persoonlijke beschermingsmiddelen, noodzaak, keuze, beschikbaarheid en gebruik
- Veiligheids- en gezondheidssignalering, waaronder aanwezigheid en leesbaarheid

10 Werk- en rusttijden

- Ploegendienst
- Werk- en rusttijden in de praktijk

Opdracht mini RIE

WAT

- De RI&E mag globaal zijn
- Afhankelijk van de risico's aparte inventarisatieplicht
- Diepgaander onderzoek:
  - jeugdigen ([Arbobesluit, art. 1.36](#));
  - zwangeren ([Arbobesluit, art. 1.41](#));
  - bedrijven waar een bepaalde hoeveelheid gevaarlijke stoffen in installaties aanwezig is of kan worden gevormd (ARIE) (Arbobesluit, art. [2.3 en 2.5b](#))¹;
  - werkzaamheden op arbeidsplaatsen waar explosieve atmosferen heersen of kunnen optreden (Arbobesluit, art. [3.5b en 3.5c](#));
  - gevaarlijke stoffen in het algemeen ([Arbobesluit, art. 4.2](#));
  - voor de voortplanting giftige stoffen ([Arbobesluit, art. 4.2a](#));
  - kankerverwekkende of mutagene stoffen of kankerverwekkende processen ([Arbobesluit, art. 4.13](#));
  - asbest ([Arbobesluit, art. 4.54a](#));

Diepgaander onderzoek:

- biologische agentia ([Arbobesluit, art. 4.85](#));
- thuiswerk met gevaarlijke stoffen ([Arbobesluit, art. 4.111](#));
- fysieke belasting ([Arbobesluit, art. 5.3](#));
- beeldschermwerk ([Arbobesluit, art. 5.9](#));
- lawaai ([Arbobesluit, art. 6.7](#));
- mechanische trillingen ([Arbobesluit, art. 6.11b](#));
- kunstmatige optische straling ([Arbobesluit, art. 6.12d](#));
- persoonlijke bescherming ([Arbobesluit, art. 8.2](#));
- ioniserende straling uit bijvoorbeeld een toestel, dan wel radioactieve stof (Besluit stralingsbescherming, art. 10).

Een vergelijking

- Uit een APK-keuring van een auto komen onder meer de volgende zaken: het stuur staat op afbreken, de remmen werken niet goed, de verlichting heeft nog maar een fractie van de lichtsterkte en de banden hebben nagenoeg geen profiel meer.
- Wegen?

- Deze zaken mogen niet qua risicogrootte ‘gewogen’ worden en vervolgens in een plan van aanpak worden opgenomen om die gefaseerd over het komende jaar (of jaren) uit te voeren.
- Nee, voordat die auto überhaupt weer de weg op mag, moeten deze euvels waarvoor wettelijke minimum eisen gelden, worden gerepareerd. Zo geldt dat ook voor een groot aantal arbo-verplichtingen: daaraan moet direct voldaan worden. Weging in risicogroottes is dan niet aan de orde.

Plan van Aanpak

- Vormvrij
- Knelpunt
- Evaluatie (prioriteit)
- Voorgestelde maatregel
- Streefdatum
- Verantwoordelijken (*niet de prev.mw.!*)
- Budget

Voorbeeld Plan van Aanpak

Nr	Verbeter- of knelpunt	Maatregel	Prioriteit (hoog, middel, laag)	Wie	budget	start	status
1	Er is geen arbobeleid op schrift gesteld.	Stel het arbobeleid op	Hoog (w)	Directie	-	Q4-2018	concept

Toetsing

Het toetsen van de RI&E wordt uitgevoerd door:

- Gecertificeerde Kerndeskundige
  - Bedrijfsarts
  - Hoger Veiligheidskundige
  - Arbeidshygiënist
  - Arbeid- en Organisatiekundige
- Oordeel
  - Actueel
  - Volledig
  - Betrouwbaar
- Verklaring

Tijdens het toetsen van de RI&E wordt deze beoordeeld op:

- Zijn alle risico's genoemd? ook de onderwerpen van de verdiepende inventarisaties.
- Is de RI&E actueel? Er moet gebruik zijn gemaakt van de huidige normen en richtlijnen, ook bij de adviezen.
- Is de situatie in het bedrijf goed weergegeven?
- Is er een plan van aanpak met concrete, geplande acties om de risico's voldoende te beheersen?
- Zijn de genoemde verbetermaatregelen en adviezen van voldoende kwaliteit? Worden de gevaren voldoende bij de bron aangepakt?

Websites

- www.arbozone.nl
- www.rie.nl
- www.weekvanderie.nl geweest op 21-25 juni 2021 maar wel veel info

Afsluiting

- Vragen
- Korte evaluatie dag 2
- Goede reis !